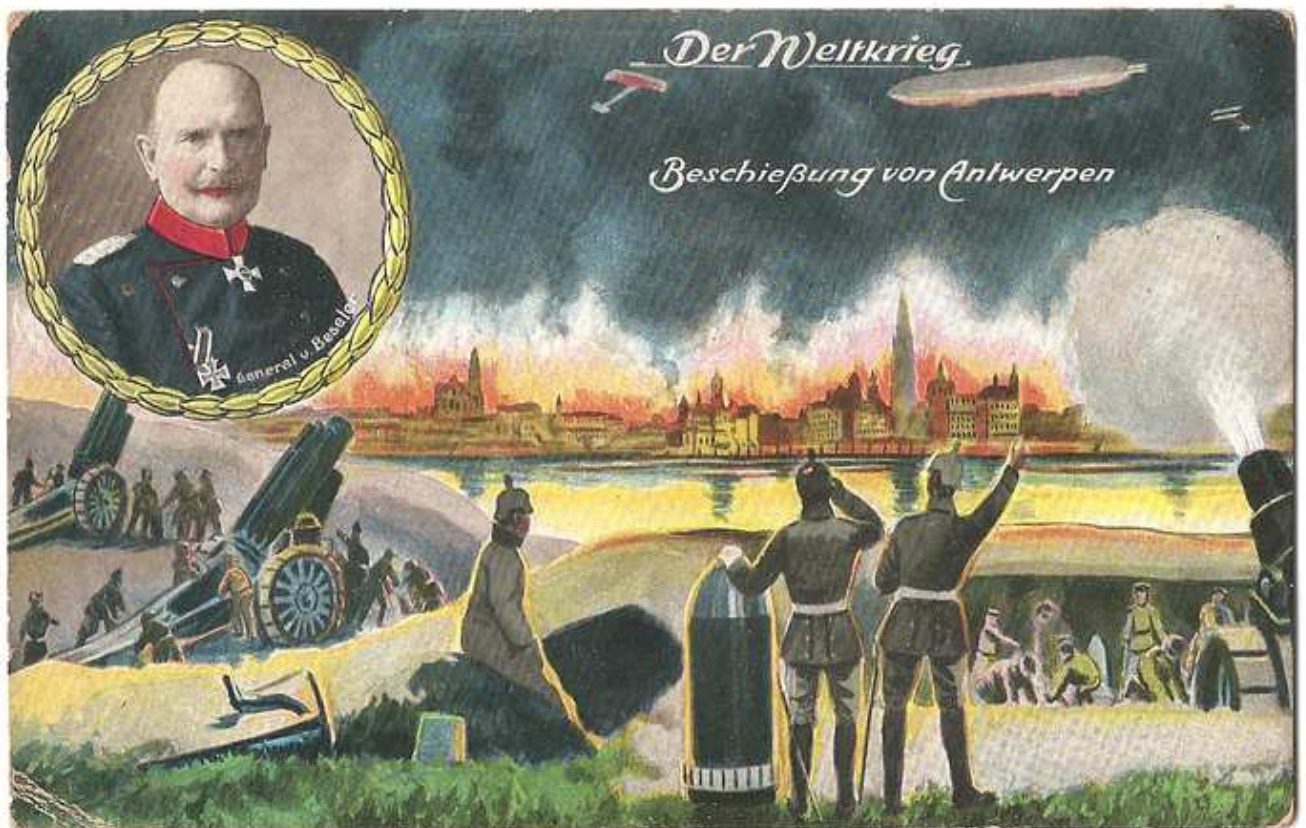

Streekgebonden Luchtvaartgeschiedenis
Jef Pets
Samenstelling 01/2019

WERELDOORLOG I
TERREUR UIT DE LUCHT

ZEPPELIN BOMBARDEMENT
FORT VAN BROECHEM

Copyright Postkaart Collectie Guido Deseijn

D/2019/Jef Pets, uitgever

© Geen uittreksel, afdruk noch overname mag uit deze uitgave geschieden zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toelating van de auteur-uitgever.

WERELDOORLOG I

Luchtbombardement Fort van Broechem

1.0 Inleiding :

Vanwege mijn interesse in de luchtvaart tracht ik alles wat betrekking heeft tot vliegerij in de omgeving van mijn geboortestad en woonplaats, respectievelijk Lier en Ranst, op te zoeken.

Zo vernam ik dat het Fort van Broechem in het begin van Wereldoorlog I gebombardeerd werd door een Zeppelin.

Vertrekkende van dit gegeven wou ik hier meer over te weten komen.

1.1 Gegeven :

Op 01 oktober 1914 om 03.05 uur werd het Fort van Broechem gebombardeerd door een Zeppelin van de Duitsers.

Het luchtschip wierp drie bommen op het Fort, één bom kwam in de gracht terecht.

1.2 Het Fort van Broechem :

Het Fort van Broechem maakte deel uit van de Fortengordel rond Antwerpen, ook wel de Stelling van Antwerpen genoemd. Het Broechemse Fort werd gebouwd over een periode van drie jaar, meer bepaald van 1909 tot 1912. Nochtans was het nog niet volledig afgewerkt bij het uitbreken van Wereldoorlog I, vooral op het vlak van de bewapening waren er ernstige tekortkomingen. In 1914 werd de stelling verdedigd door een Batterij van het Regiment Plaatsartillerie onder het bevel van Kapitein-Commandant Van der Eycken. Naast vijf officieren waren er ongeveer 300 manschappen gelegerd.

1.3 De feiten :

Het allereerste wapenfeit waarbij het Fort van Broechem betrokken raakte was de aanval van de Zeppelin. Hieronder volgt de exacte tekst van de getuigenis van Fortcommandant Van der Eycken over het bewuste bombardement.

.../...

1er octobre.- 3 h.05.- Un zeppelin plane bas au dessus du fort dont les projecteurs de traditore éclairent les intervalles. Il Lance 3 bombes sur l'ouvrage, 1 dans le fossé.

Je mets les mitrailleuses en action et fais éteindre les phares.

.../...

Hierna de vrije vertaling van de tekst hierboven : " Een Zeppelin vliegt laag over het Fort waarvan de schijnwerpers de intervallen verlichten. Hij dropt 3 bommen op het Fort en 1 valt in de gracht. Ik beveel de mitrailleurs om te schieten en laat de verlichting doven".

Tot zover het citaat zoals het werd weergegeven in het verslag van de ondervraging van de Fortcommandant Van der Eycken door de onderzoekscommissie van 1919-1920 over de val van de Vesting Antwerpen in 1914 (meestal Commissie Deguise genoemd, naar de Commandant van de Vesting).

Het Fort kwam verder in actie op 3, 4 en 5 oktober 1914 met de beschieting van een reeks doelen in Grobbendonk (Bouwel), Kessel en Lier. Op 5 oktober vuurden de batterijen op het door de Duitsers bezette Fort van Kessel, op het kasteel van de Bist in Kessel en op het kasteel van de Lindekens in Bouwel. Later op de dag beschoot men de toegangswegen naar het station van Lier alsook namen ze er een brug onder vuur die de Duitse troepen over de Nete aan het aanleggen waren.

Op dinsdag 6 oktober startte de oprukkende vijand met het beschieten van het Fort van Broechem.

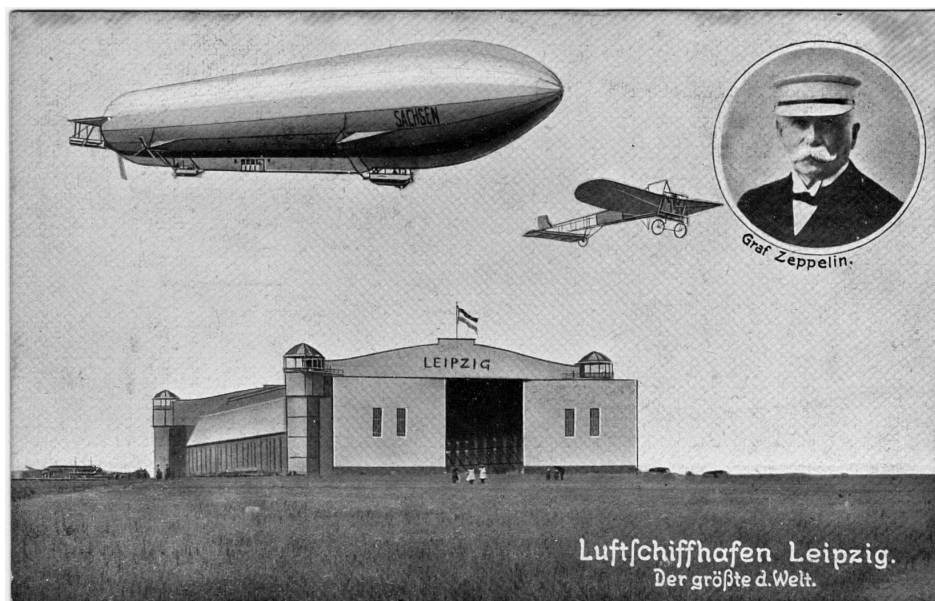
De schade die de Duitse kanonnen toebrachten waren desastreus. De gewelven werden op vijf plaatsen doorboord en vier op de negen geschutskoepels raakten onbruikbaar.

Commandant Van der Eycken restte er niets anders meer dan het bevel uit te vaardigen om het Fort te verlaten.

Hij kreeg verdere orders zich te hergroeperen in Broechem-dorp en zich klaar te houden om het Fort terug in te nemen.

Dat laatste is er nooit van gekomen, 's anderendaags, 7 oktober 1914, werd zijn eenheid bevolen zich terug te trekken naar Zwijndrecht.

1.4 De Zeppelin :

Na wat opzoekingen bleek dat het luchtschip Zeppelin LZ 17 "Sachsen" verantwoordelijk was voor het bombardement op het Fort van Broechem. Hoewel de Duitse propaganda melding maakte van een geslaagd bombardement op Antwerpen, werd de provinciehoofdstad die nacht niet gebombardeerd.

De LZ 17 maakte zijn eerste vlucht op 03 mei 1913 en deed dienst als civiel passagiersluchtschip. In zijn burgerloopbaan maakte de Sachsen 419 vluchten en vervoerde +/- 9800 passagiers. Het legde hierbij een afstand af van een kleine 40.000 kilometer.

In 1914, bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, werd de Zeppelin ingelijfd bij de Duitse strijdkrachten. Het luchtschip werd uitgerust met ophangpunten om bommen te kunnen vervoeren en een commandopost om deze bommen te droppen. Tevens kreeg de LZ 17 betere communicatiemiddelen. Naast machinegeweren in de gondels werden er ook mitrailleurs in de staart aangebracht. Het luchtschip kon tot 820 kg aan bommen vervoeren. Tot september 1915 voerde de LZ 17 tal van bombardementsvluchten uit.

De kleinere zeppelins van het "Sachsen" type werden vervangen door grotere en modernere zeppelins waardoor de LZ 17 overgeplaatst werd naar Dresden om er enkel nog dienst te doen als opleidingsvaartuig. In september 1916 werd de Sachsen buiten dienst gesteld en vervolgens gedemonteerd.

Enkele data en foto's van de Zeppelin LZ 17 :

Maximum snelheid +/- 70 km/u

Lengte : 142 m

Doorsnede : 15 m

Volume : +/- 19.500 kubieke meter

Aandrijving : 3 Maybach motoren van 165 pk

Onder een foto van de LZ 17 "Sachsen" genomen op 12 juli 1914 bij de landing in Wermsdorf (Duitsland deelstaat Saksen). Minder dan een maand later brak Wereldoorlog I uit en werd het luchtschip voor militaire doeleinden ingezet.

1.5 Nabeschouwingen :

Naar alle waarschijnlijkheid was de Boordcommandant van de LZ 17 en de verantwoordelijke voor het bombardement op het Fort van Broechem de genaamde Ernst Lehmann.

Ernst A. Lehmann

Ernst Lehmann (°12/05/1886 - † 07/05/1937) was reserve-officier bij de Keizerlijke Marine. In de lente van 1913 startte hij zijn opleiding tot luchtschippiloot en werd in de herfst van hetzelfde jaar aangesteld als Commandant van de Sachsen. In augustus 1914 bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd de LZ 17 overgedragen aan het Duitse leger. Ondanks het feit dat hij een officier van de zeemacht was, bleef Lehmann het commando over de Zeppelin behouden.

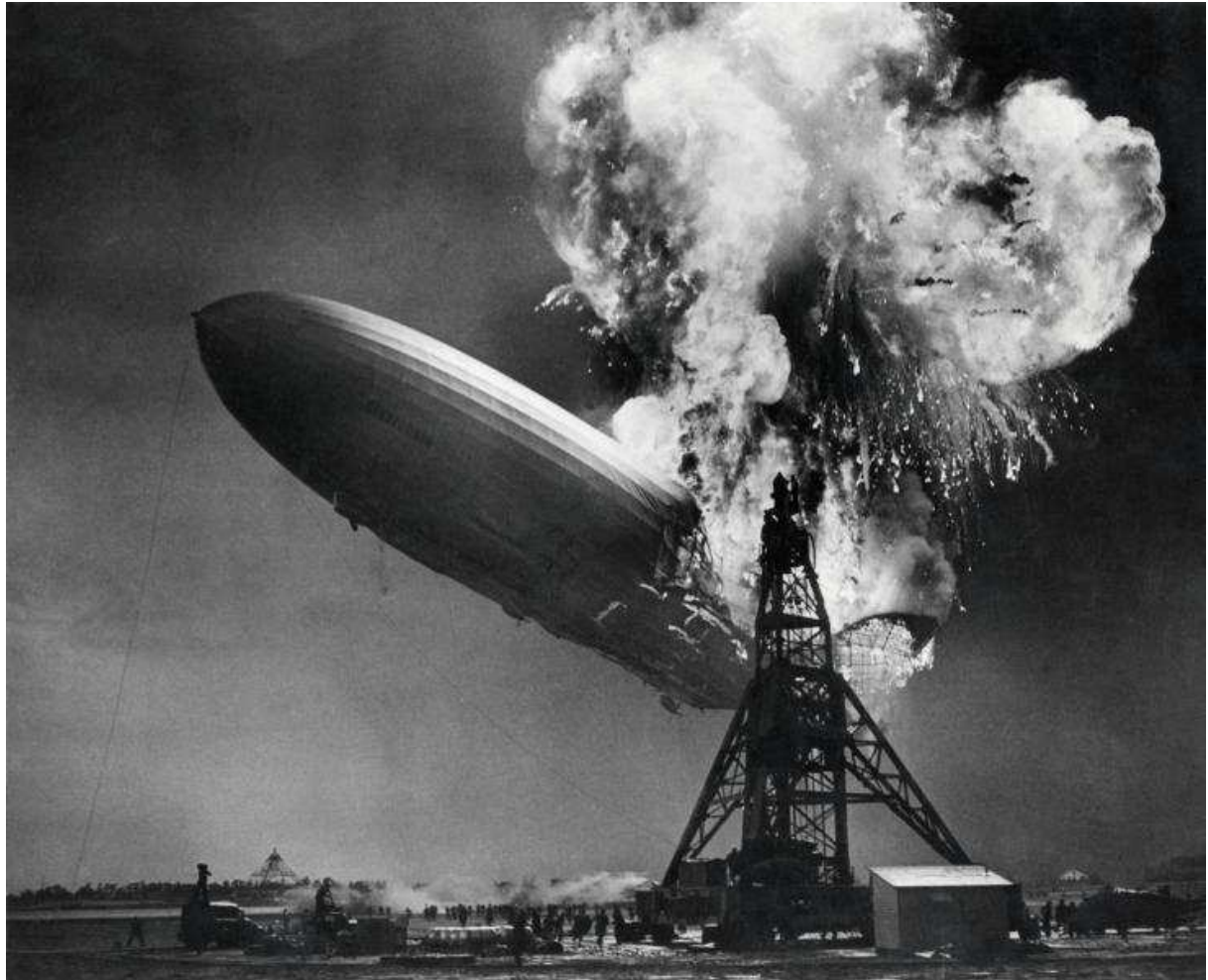
De LZ 17 "Sachsen" was initiëel voorzien om toekomstige piloten op te leiden met oa Lehmann als instructeur, maar zoals eerder vermeld, werd de Zeppelin voorzien van bommenrekken en machinegeweren en werd derhalve ingezet om bombardementsvluchten uit te voeren. Als Commandant van de Sachsen leidde Ernst Lehmann verschillende missies op doelen in België (Antwerpen - Luik), Groot-Brittannië en Frankrijk. Tot december 1914 voerde hij het bevel over LZ 17. Gedurende het verdere verloop van de vijandelijkheden werd hij als Commandant aangesteld op meerdere, grotere luchtschepen.

Na de oorlog was Lehmann werkzaam bij de Zeppelin Compagnie in Friedrichshafen. Later schapte hij het tot Directeur van de Duitse Zeppelin Rederij. Tevens was Ernst Lehmann meerdere keren Commandant van de Hindenburg.

Lehmann was trouwens aan boord toen de Hindenburg op 06/05/1937 in vlammen opging bij de landing in Lakehurst nabij New York (Verenigde Staten van Amerika).

Hij raakte zwaar verbrand en overleed daags nadien aan zijn verwondingen.

Hieronder een foto van LZ 129 "Hindenburg" bij de crash in Lakehurst.

1.6 Samenstelling :

Het document werd samengesteld om wat meer achtergrond aan te bieden met betrekking tot het wapenfeit met de Zeppelin op het Fort van Broechem op 1 oktober 1914.

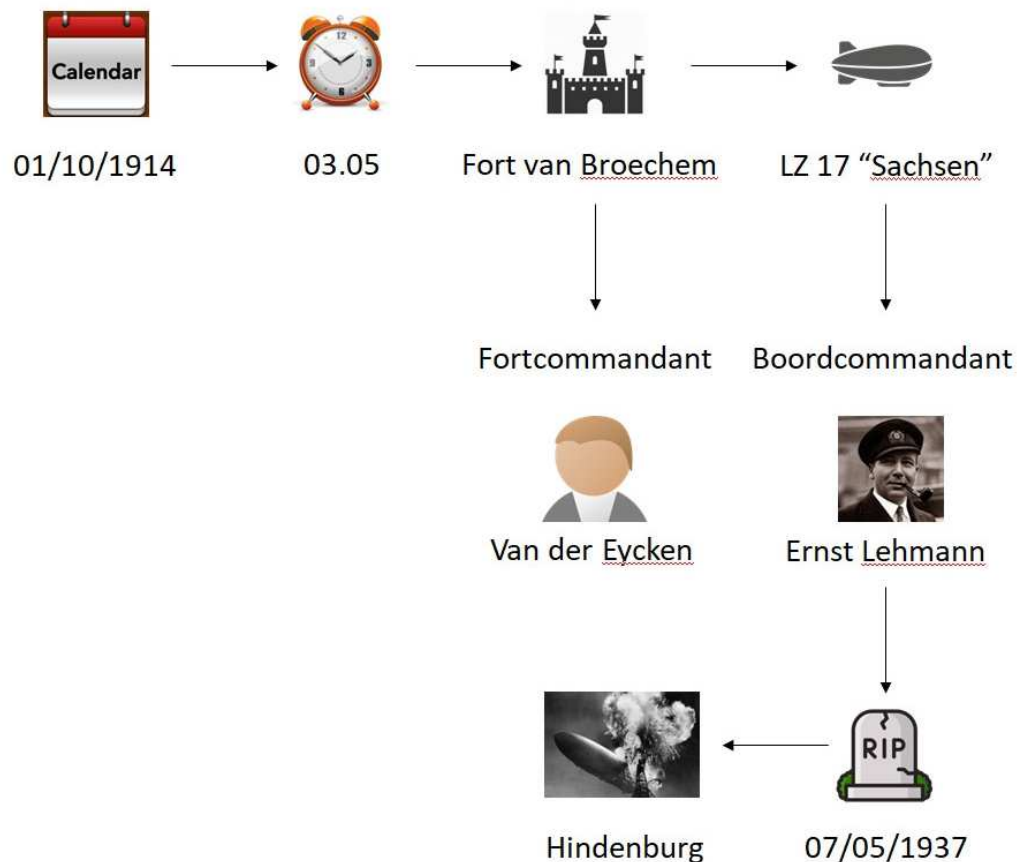
Graag wens ik de mensen te bedanken die al heel wat opzoekingswerk hebben verricht in de materie. Zonder hun kennis, verwezenlijkingen en bijstand had ik dit bescheiden overzicht nooit kunnen samenstellen.

Alle eer aan de mensen en instanties wiens bronnen ik heb geraadpleegd, hopenoede dat ik niemand vergeten ben te vermelden.

Jef Pets

www.lunak.be

1.7 Schematische voorstelling :

1.8 Bronvermeldingen :

Julien Cannaerts

(Forten-expert & toelichting Commissie Deguise)

Bernard Deneckere

(Boek 1914 Luchtoorlog boven België)

Willem Segers

(Boek Vergeet met niet : Ereboek voor de Ranstse Gesneuvelden WO I)

Wim Govaerts

(Auteur van : Avro Manchester en Avro Lancaster verliezen in België 3 delen, Het Nachtspoek van Sint-Truiden en Lier 1940-1945)

Documentatiecentrum Ranst

Koninklijk Legermuseum Brussel (nu War Heritage Institute)

Website Airships

Website Fortengordels

Website Simon Stevin

Website DeutscheFotothek

Beeldmateriaal Publiek Domein